

Valsts vides dienests

ZEMGALES REĢIONĀLĀ VIDES PĀRVALDE

Kazarmes iela 17a, Jelgava, LV-3007, tālr. 63023228, e-pasts: zemgale@vvd.gov.lv, www.vvd.gov

Jelgavā

2021. gada. 2. jūlijā

Paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr. ZE21SI0009

Sākotnējā izvērtējuma mērķis ir noteikt, vai pieteiktā paredzētā darbība atsevišķi vai kopā ar citām darbībām varētu būtiski ietekmēt vidi. Sākotnējā izvērtējuma uzdevums nav precīzi dokumentēt ietekmju apjomu un definēt projekta īstenošanas nosacījumus. Detalizēts ietekmju apjoma un būtiskuma izvērtējums ir veicams ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros atbilstoši likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un tam pakārtotajos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai gadījumā, ja sākotnējā izvērtējuma rezultātā tiek secināts, ka pieteiktās paredzētās darbības īstenošanas rezultātā ir iespējama būtiska ietekme un vidi.

1. Paredzētās darbības ierosinātājs:

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “LAT SPARTAKS”, reģ. Nr. 43603010059, juridiskā adrese: Celtnieku iela 30, Cenu pagasts, Ozolnieku novads, LV-3043, e-pasts: buve.ab@inbox.lv (turpmāk–Iesniedzējs).

2. Paredzētā darbības nosaukums:

Derīgo izrakteņu (smilts) ieguve.

3. Paredzētās darbības norises vieta:

Nekustamais īpašums “Brīvzemnieki” (kad. Nr. 54860020031), Valgundes pagastā, Jelgavas novadā.

4. Informācija par paredzēto darbību, iespējamām paredzētās darbības vietām un izmantojamo tehnoloģiju veidiem:

Valsts vides dienesta Zemgales reģionālajā vides pārvaldē (turpmāk–Pārvalde) 2021. gada 14. jūnijā tika saņemts iesniegums ietekmes uz vidi sākotnējā novērtējuma veikšanai, paredzētajai darbībai derīgo izrakteņu – smilts ieguvei, nekustamajā īpašumā “Brīvzemnieki” (kad. Nr. 54860020031), Valgundes pagastā, Jelgavas novadā (turpmāk–Nekustamais īpašums).

Pieteiktā darbība ir derīgo izrakteņu ieguve. Likuma “Par zemes dzīlēm” 1. panta 21. punkts noteic, ka derīgo izrakteņu ieguve ir viens no zemes dzīļu izmantošanas veidiem, savukārt minētā likuma 1. panta 6. punkts noteic, ka derīgo izrakteņu ieguve ir darbu komplekss derīgo izrakteņu atdalīšanai no to dabiskās vides.

Derīgie izrakteņi tiks iegūti Nekustamajā īpašumā, kura teritorijā ir akceptēti derīgo izrakteņu krājumi ~12.49 ha platībā. Saskaņā ar VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (turpmāk–LVĢMC) 27.05.2021. izrakstu no LVĢMC 22.04.2021. derīgo izrakteņu akceptēšanas komisijas sēdes protokola Nr. 29, atradnē “Brīvzemnieki” akceptēti smilts iegulu krājumi 124.90 tūkst. m² platībā. N kategorijas ģeoloģiski izpētītie smilts krājumi sastāda 933.21 tūkst. m³, no tiem 856.87 tūkst. m³ atrodas zem gruntsūdens līmeņa (krājumu stāvoklis uz 09.12.2020.). Paredzētās darbības vieta ir sadalīta trīs smilts ieguves laukumos, kuros plāno iegūt N kategorijas derīgos izrakteņus. I laukumā, 4.015 ha platībā, izrakteņa krājumi aprēķināti 289.40 tūkst. m³ apjomā, no tiem 250.31 tūkst. m³

ieguļ zem grunštūdens līmeņa; II laukumā 6.043 ha platībā, 417.48 tūkst. m³ apjomā, no tiem 391.70 tūkst. m³ ieguļ zem grunštūdens līmeņa; III laukumā 2.432 ha platībā, 226.33 tūkst. m³ apjomā, no tiem 214.86 tūkst. m³ ieguļ zem grunštūdens līmeņa. No iepriekš minētā izriet, ka lielākā daļa derīgo izrakteņu tiks iegūta zem grunštūdens līmeņa.

Smilts atradnei “Brīvzemnieki” ir izsniegts derīgo izrakteņu ieguves limits uz termiņu no 2021. gada 27. maija līdz 2046. gada 1. aprīlim. Derīgā izrakteņa ieguves limitā ir iekļauti 31.81 tūkst. m³ smilts krājumu, kas ietilpst koplietošanas ūdensnotekas aizsargjoslā.

Smilts atradnei “Brīvzemnieki” ir izsniegta derīgo izrakteņu atradnes pase, kas ir derīga līdz 2046. gada 1. aprīlim. Pasē noteikts, ka atradnes grunštūdeņu līmenis ieguļ 0.60–1.80 m dziļumā no zemes virsas, bet derīgā slāņa biezums: I laukumā ~ 6.20–8.58 m, vidēji 7.21 m; II laukumā ~ 4.33–8.59 m, vidēji 6.91 m; III laukumā ~ 8.11–10.51 m, vidēji 9.30 m.

Ieguve plānota ~ 25 gadus, atkarībā no pieprasījuma pēc derīgajiem izrakteņiem, ja pieprasījums būs liels, tad ieguve tiks pabeigta ātrāk. Gada laikā plānots iegūt 50–70 tūkst. m³ smilts. Atradnes izstrāde ir plānota visa gada garumā, pārsvarā darba dienās un darba laikā, diennakts gaišajā laikā. Pārtraukumi var rasties nelabvēlīgu laikapstākļu gadījumos – stipru nokrišņu un sala laikā, kā arī laikos, kad ir samazināts pieprasījums.

Smilts atradnē “Brīvzemnieki” derīgo izrakteņu ieguve tiek plānota atklātā karjerā. Derīgo izrakteņu ieguve tiek plānota virs un zem grunštūdens līmeņa, līdz akceptēto krājumu maksimālajam dziļumam. Ieguves darbi tiks veikti bez grunštūdens līmeņa pazemināšanas. Sākotnēji teritorijā tiks noņemti segkārtas ieži, kam sekos smilts augšējās kārtas izcelšana un dziļāk esošās kārtas izsūkšanās ar hidropneimatisko iekārtu no zemes dziļēm. Izceltā un vēlāk izsūknētā smilts tiks novietota ieguves laukuma teritorijā pagaidu krautnēs (tai skaitā attūdeņošanās krautnēs) tiešā ekskavatora darbības zonā, un pēc tam tiks realizēta – izvesta pasūtītājiem būvniecības darbu veikšanai. Smilts attūdeņošanas tehnoloģija paredz, ka ūdens no attūdeņošanas krautnēm tiks novirzīts un pašteces ceļā noplūdis atpakaļ karjerā, kurienes izsūknēts smilts un ūdens maisījums. Pēc dabīgā attūdeņošanas procesa, smilts ar ekskavatoru vai frontālo iekrāvēju tiks iekrauta pašizgāzējā un izvesta pasūtītājam. Smilts tiks iegūta dabīgā veidā, tālāka tās apstrāde atradnes teritorijā nenotiks.

Derīgā izrakteņa transportēšana – izvešana ir paredzēta no nekustamajam īpašumam “Brīvzemnieki” dienvidrietumu pusē piegulošā pievedceļa “Rīgas šoseja - Beltes”, kas savienots ar valsts nozīmes autoceļu A9 Rīga (Skulte) – Liepāja, tālāka derīgā izrakteņa transportēšana ir atkarīga no pieprasījuma.

Pēc vajadzības paredzēts uzstādīt pārvietojamu hermētisku tualeti, kas tiks tīrīta atbilstoši noslēgtajam līgumam ar attīrīšanas uzņēmumu. Plānots, ka radīsies sadzīves atkritumi nelielos daudzumos. Tiks uzstādīts atkritumu konteiners un plānots slēgt līgumu ar vietējo atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu. Atradnes materiāla izstrādes un iekraušanas procesā fizikālā ietekme radīsies no 3–4 tehnikas vienībām – hidropneimatisko iekārtu smilts un ūdens maisījuma izsūkšanai, ekskavatoriem un frontālajiem iekrāvējiem, papildus šīm tehnikas vienībām, ietekmi radīs kravas automašīnas, kas transportēs iegūto izrakteni no atradnes. Tehnikas uzpildīšana ar naftas produktiem notiks ar speciālu aprīkojumu, uz absorbējošiem materiāliem, lai novērstu iespējamo degvielas vai smērvielu noplūdi. Absorbenti, pēc to izlietošanas, tiks nodoti bīstamo atkritumu apsaimniekotājam. Tehnikas remontu un mazgāšanu plānots veikt specializētās tehnikas remotdarbnīcās.

Putekļi radīsies ieguves procesā, kā arī derīgo izrakteņu transportēšanas procesā pa pievedceļu “Rīgas šoseja - Beltes”, minētajam ceļam nav asfalta seguma. Lai novērstu putekļu veidošanos sausā un vējainā laikā, paredzēts nodrošināt autotransporta kravu

segšanu un īslaicīgu darbu pārtraukšanu, nepieciešamības gadījumā –pievedceļa laistīšanu.

Tuvākās viensētas un citas fiziskām personām piederošas ēkas ir nekustamie īpašumi “Lēpes krogs”, “Krūtkrāmeļi”, “Jaunkrūtkrāmeļi”, “Beltes”, “Rāmavas”, “Strēlnieki”, “Ūdensrozes”, “Vilniši” un “Pekas” ~ 0.05 – 0.3 km attālumos no paredzētās darbības vietas. Tuvākās blīvi apdzīvotās vietas ir Kalciems ~ 9 km attālumā uz ziemeļiem no paredzētās darbības vietas un Jūrmala ~ 7.5 km attālumā uz dienvidiem no paredzētās darbības vietas. Iesniedzējs prognozē, ka putekļi un troksnis no ieguves darbiem tuvākajās dzīvojamās mājās neradīs būtisku negatīvu ietekmi. Pēc smilts ieguves plānots veikt teritorijas rekultivāciju. Plānotais rekultivācijas veids – ūdenstilpes ierīkošana.

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) datu bāzē “OZOLS” (skatīts 15.06.2021.) pieejamo informāciju, ~ 0.3 km attālumā uz ziemeļiem no paredzētās darbības vietas lokalizējas *NATURA 2000* teritorija – dabas liegums “Babītes ezers”, tā dabas parka zona, kura teritorijā lokalizējas īpaši aizsargājami zālāju biotopi “Palieņu zālāji” un “Piejūras zālāji. Tuvākā valsts nozīmes ūdensnoteka ir ~ 0.174 km attālumā virzienā uz rietumiem esošā Lielupes upe (ŪSIK 38:01), kuras teritorija noteikta kā īpaši aizsargājams biotops “Upju straujteses un dabiski upju posmi”. Saskaņā ar Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu (turpmāk–ZMNĪ) vietnē www.melioracija.lv (skatīts 15.06.2021.) pieejamo informāciju, paredzētās darbības vieta atrodas Gātupes poldera aizsargdambja teritorijā, meliorācijas kad. Nr. 540286003001, nekustamā īpašuma “Brīvzemnieki” teritorijā atrodas trīs koplietošanas ūdensnotekas ar meliorācijas kad. Nr. 3812255:46, 3812255:52 un 38157:1, kā arī vairāku īpašumu dažāda diametra lielās drenas.

Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Likums) 3.² panta pirmās daļas 1. punktam, sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums nepieciešams šā Likuma 2. pielikumā minētajām paredzētajām darbībām. Atradnē “Brīvzemnieki” paredzētā darbība atbilst 2. pielikuma 2. punkta 1. apakšpunktam – derīgo izrakteņu ieguve 5 hektāru vai lielākā platībā.

Likuma 8. panta pirmā daļa noteic, ka, piesakot darbību, ierosinātais norāda vismaz divus dažādus risinājumus attiecībā uz šīs darbības vietu vai izmantojamo tehnoloģiju veidiem. Ņemot vērā, ka Iesniedzējs iesniegumā nav norādījis divus dažādus risinājumus attiecībā uz šīs darbības vietu vai izmantojamo tehnoloģiju veidiem, Pārvalde kā otru variantu pieņēma to, ka Iesniedzējs varētu neveikt pieteikto darbību.

Pārvalde 17.06.2021. saņēma Jelgavas novada īpašuma pārvaldes vēstuli Nr. JNPIP/3-18/21/344, kurā teikts, ka Jelgavas novada pašvaldība neiebilst Iesniedzēja paredzētajai darbībai – smilts ieguvei atradnē “Brīvzemnieki”, nekustamajā īpašumā “Brīvzemnieki”, kad. Nr. 54860020031, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā.

5. Paredzētās darbības ietekmes uz vidi vērtēšanas nepieciešamības pamatojums (iespējamās ietekmes būtiskuma novērtējums):

Izvērtējot paredzētās darbības iespējamās ietekmes un to būtiskumu, tika izmantoti Likuma 11. panta kritēriji – paredzēto darbību, darbības vietu un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības raksturojošie faktori, ņemot vērā paredzētās darbības ietekmes apjomu un telpisko izplatību, ietekmes raksturu, intensitāti un kompleksumu; ietekmes varbūtību; ietekmes plānoto sākumu, ilgumu, biežumu un atgriezeniskumu; savstarpējo un kopējo ietekmi uz citām esošām vai apstiprinātām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju, kā arī iespējas pilnvērtīgi samazināt paredzēto ietekmi uz vidi.

Saistībā ar pieteikto darbību Pārvalde ir konstatējusi, ka saskaņā ar DAP datu bāzē “OZOLS” (skatīts 15.06.2021.) pieejamo informāciju, ~ 0.3 km attālumā uz ziemeļiem no paredzētās darbības vietas lokalizējas *NATURA 2000* teritorija – dabas liegums

“Babītes ezers”, tā dabas parka zona, kura teritorijā lokalizējas īpaši aizsargājami zālāju biotopi “Palienu zālāji” un “Piejūras zālāji.

Pārvalde konstatē, ka paredzētā darbība ir saistīta ar kompleksu un būtisku ietekmi attiecībā pret Likuma 11. panta kritērijiem. Ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējumā tiek vērtēts paredzētās darbības radīto ietekmju būtiskums neatkarīgi no teritorijas atļautā izmantošanas veida, tajā pašā laikā Pārvalde norāda, ka Iesniedzējam ir tiesības izvēlēties tikai tādus teritorijas izmantošanas veidus, kas noteikti un atbilst teritorijas plānojumā pieļautām darbībām – konkrētajā gadījumā atbilstoši Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011.–2023. gadam grafiskajai daļai, Valgundes pagasta plānotās (atļautās) teritorijas izmantošanas kartei (mērogs 1:15000), paredzētā darbības vieta – nekustamais īpašums “Brīvzemieki” teritorija atrodas lauksaimniecības zemē (L1) teritorijā. Jelgavas novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk–TIAN) derīgo izrakteņu ieguve lauksaimniecības zemēs (L1) ir atļauta, saskaņā ar 5.2.12. nodaļas 14. apakšpunktu.

Neliela daļa no Nekustamā īpašuma atrodas Lielupes upes 300 m aizsargjoslā, līdz ar to paredzētā darbība realizējama, ievērojot Aizsargjoslu likumā noteiktās prasības un ierobežojumus saimnieciskās darbības veikšanai šajā aizsargjoslā.

Ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma laikā paredzētajai darbībai tika konstatētas tādas ietekmes kā ietekme uz tuvākajām apdzīvotajām teritorijām, putekļu emisijas un troksnis. Izvērtējuma mērķis ir izvērtēt ar paredzētās darbības realizāciju sagaidāmās pārmaiņas attiecībā pret līdzšinējo vides stāvokli, šādu pārmaiņu būtiskumu saistībā ar apkārtējās teritorijas absorbcijas spējām, to kompleksumu un nozīmību, ņemot vērā piesārņojuma, traucējumu, hidroloģiskā režīma svārstību vai citu pārmaiņu ietekmi uz dabas vidi un cilvēku dzīves vidi.

Pārvalde vērš uzmanību uz to, ka, veicot paredzēto darbību, tiks pārveidots līdzšinējais vides stāvoklis darbības vietā, ieguves platībā tiks mainīts teritorijas reljefs. Konkrētā ietekmes zona atkarīga no ieguves risinājumiem, dziļuma un platības. Pārvaldes ieskatā Iesniedzēja darbības rezultātā, kompleksi skatoties uz paredzēto darbības vietu un blakus teritorijām, kuras atrodas relatīvi nelielā attālumā, ir paredzama apkārtējās vides izmaiņšana un degradēšana, kas ir vērtējama kā būtiska.

Gaisa piesārņojums – putekļi smilts laukumos, galvenokārt, veidosies no autotransporta kustības pa atradni un pievedceļu. Procesos iesaistītā tehnika radīs piesārņojošo vielu emisijas gaisā, smilts ieguves un transportēšanas laikā. Visi avoti ir uzskatāmi par neorganizētiem un lokāliem piesārņojuma avotiem. Pārvalde uzskata, darbu veicējam ir jāseko līdzi tam, lai tiktu ierobežota putekļu veidošanās gan ieguves vietā, gan ar atradni saistītajos ceļos, nepieciešamības gadījumā laistot tos, tāpat ir jānodrošina kravas pārsegšana. Papildus, iegūstot derīgos izrakteņus, jāņem vērā laika prognozes un laikapstākļi un iespēju robežās darbus jāveic lēna vēja un bezvēja periodos, kā arī mitros laika periodos, savukārt putekļu emisijas no atradnes teritorijas var novērst, laistot derīgo izrakteņu atbērtnes un pagaidu krautnes sausos un vējainos laika apstākļos. Jāatzīmē, ka Iesniedzējs iesniegumā jau norādīja, ka tā ir paredzēts rīkoties, nepieciešamības gadījumā, novērst putekļu veidošanos – sausā laikā paredzēts nodrošināt autotransporta kravu segšanu, nepieciešamības gadījumā veikt pievedceļa laistīšanu.

Smilts ieguve un ar to saistītās darbības rada troksni, kas var būt traucējošs un ietekmju ziņā kļūt būtisks un nozīmīgs, ja darbības vietas tuvumā ir pret troksni jutīgi objekti, tai skaitā patstāvīgas cilvēku uzturēšanās vietas. Kā galvenie trokšņu avoti ir derīgā materiāla ieguve un kravas automašīnu kustība smilts transportēšanas laikā. Iegūstot smilti, darbosies 3-4 tehnikas vienības – hidropneimatiskā iekārta smilts un ūdens maisījuma izsūkšanai, ekskavators un frontālais iekrāvējs, kas, galvenokārt, trokni radīs atradnes laukuma padziļinājumā, kur tiek iegūtas smiltis. Trokšņa veidošanos un transporta plūsmu

iespējams ierobežot, atradnei nosakot darba laiku vispārpieņemtajā darba dienas laikā. Atralnē nav paredzēts veikt smilts apstrādi – drupināšanu, sijāšanu vai skalošanu. Iesniedzējs skaidro, ka derīgo izrakteņu ieguvei un iekraušanai transportā paredzējis izmantot smago tehniku, atbilstoši MK 23.04.2002. noteikumu Nr. 163 „Par trokšņu emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām” prasībām, kā arī trokšņa ietekmes mazināšanai apkārtējā vidē, gar ieguves laukumu veidos augsnes un segkārtas vaļņus.

Iesniedzējs norāda, ka derīgo izrakteņu transportēšanai tiks izmantots esošais pievedceļš “Rīgas šoseja - Beltes”, kas piekļaujas ieguves laukuma dienvidrietumu centrālajai daļai. Saskaņā ar Pārvaldes rīcībā esošo informāciju, pievedceļš “Rīgas šoseja - Beltes” ir grants ceļš bez seguma, kas savienots valsts nozīmes autoceļu A9 Rīga (Skulte) – Liepāja. Ikdienā uz minētajiem ceļiem nav novērojama sastrēgumu veidošanās, kas var izraisīt vērā ņemamas problēmas apkārtējā vidē. Ņemot vērā, ka smilts transportēšana notiek ar kravas transportlīdzekļiem, pievedceļam “Rīgas šoseja - Beltes” ir jāspēj nodrošināt liela nestspēja. Prakse liecina, ka nereti veidojas situācijas, kad kravas transportlīdzekļi sava lielā svara dēļ sabojā koplietošanas autoceļus un tie tiek slēgti transportlīdzekļu kustībai vai tajos tiek noteikts svara ierobežojums, kas būtībā liedz kravas transportlīdzekļiem pārvietoties pa konkrēto ceļu. Praktiski, koplietošanas ceļu bojājumu gadījumā, atradnes “Brīvzemnieki” darbība praktiski tiek paralizēta, līdz tas tiek salabots.

Smilts ieguves procesā paredzēts izmantot ar dīzeļdegvielu darbināmu ieguves tehniku un autotransportu, Iesniedzējs paredz, ka gada laikā tiks izlietotas ~ 10-20 t dīzeļdegvielas. Dīzeļdegviela paredzētās darbības vietā netiks uzglabāta – transporta līdzekļi tiks uzpildīti tuvākajā apkārtējā esošajās DUS, bet pārējai teknikai nepieciešamā dīzeļdegviela tiks pievesta mucās. Ņemot vērā to, ka smilts ieguves vietas tiešā tuvumā nav citu nozīmīgu stacionāru gaisa piesārņojošo vielu emisiju avotu, Pārvalde uzskata, ka gaisa piesārņojošo vielu emisijas neradīs būtiski nelabvēlīgu ietekmi uz apkārtējo vidi.

Lai gan atradnes „Brīvzemnieki” tuvumā atrodas virszemes ūdensobjekts – Lielupes upe, ūdenstilpe, kas veidosies smilts ieguves rezultātā, būs norobežota no apkārtējiem zemes īpašumiem un ūdens objektiem, un nebūs savienota ar citiem ūdens objektiem, līdz ar to virsūdeņu un saduļķotu ūdeņu noplūde no šīs ūdenstilpes nebūs iespējama.

Atradnes “Brīvzemnieki” izstrāde plānota ~ 25 gadus, bet neatkarīgi no tā, cik ilgā laika posmā ir plānots veikt ieguves darbus, vispārēji jāērēķinās, ka ieguves apjoms un temps būs atkarīgs no tirgus pieprasījuma – izvešanas un realizācijas iespējām. Palielinoties ieguves intensitātei, palielinātos arī derīgo izrakteņu ieguves ietekmes, būtu nepieciešams lielāks ieguves un transportēšanas tehnikas vienību skaits.

Saskaņā ar ZMNĪ vietnē www.melioracija.lv (skatīts 15.06.2021.) pieejamo informāciju, paredzētās darbības vieta atrodas Gātupes poldera aizsargdambja teritorijā, meliorācijas kad. Nr. 540286003001, nekustamā īpašuma “Brīvzemnieki” teritorijā atrodas trīs koplietošanas ūdensnotekas ar meliorācijas kad. Nr. 3812255:46, 3812255:52 un 38157:1, kā arī vairāku īpašumu dažāda diametra lielās drenas. Pēc Iesniedzēja iesnieguma saņemšanas un iepazīšanās ar to, Pārvalde 15.06.2021. nosūtīja ZMNĪ vēstuli Nr. 2.3/1389/ZE/2021, kurā lūdz viedokli par paredzētās darbības ietekmi uz apkārtējo vidi un apkārtējā esošajām hidrotehniskajām būvēm. 17.06.2021. ZMNĪ atbildes vēstulē Nr. Z-1-9/714, norādīja, ka ierīkojot smilts atradni II un III atradnes laukumos, tiks noraktas vairāku īpašumu liela diametra drenas, kā rezultātā tiks pasliktināts melioratīvais stāvoklis blakus esošajos zemes īpašumos. ZMNĪ Iesniedzējam izvirza nosacījumu, ka zemes gabala īpašniekam jāveic inženierizpēti un jāizstrādā būvniecības ieceres dokumentācija meliorācijas sistēmu pārkārtošanai, lai netiktu traucēta meliorācijas sistēmu darbība blakus esošajos īpašumos. Būvniecības ieceres dokumentācijas izstrādi jāveic sertificētam speciālistam meliorācijas sistēmu projektēšanas jomā. Saskaņā ar

Lauku atbalsta dienesta informācijas bāzē pieejamo informāciju “Lauku bloku karte” (skatīts 30.06.2021.) apkārt paredzētās darbības vietai tiek audzētas auzas, aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības augu maisījumi, kā arī dažādi kultūraugi nelielās aramzemju platībās. Minētajos laukos, neveicot esošo meliorācijas sistēmu pārkārtošanu pēc II un III laukumos esošo drenu norakšanas, paaugstināsies gruntsūdens līmenis, kā arī teorētiski iespējama tālāka laukos iestrādātā mēslojuma aizplūšana un sliktākajā gadījumā nonākšana tuvējo viensētu un ēku ūdens ņemšanas vietās, infiltrējoties pazemē vietās, kur ierīkotas minētās ūdens ņemšanas vietas, bet atradnes “Brīvzemnieki” teritorijā, teorētiski gruntsūdens līmenis paaugstināsies. Gruntsūdens līmeņa izlīdzināšanos visā paredzētās darbības skatajā teritorijā var sekmēt depresijas piltuves veidošanās smilts izstrādes vietā. Šobrīd, bez jomas ekspertu slēdziena nav iespējams viennozīmīgi apgalvot, kā izmainīsies gruntsūdens līmenis atradnei tuvumā esošajās teritorijās. Ūdens līmeņa svārstības, veicot ieguvī zem pazemes ūdens līmeņa, var arī radīt ūdens līmeņa pazemināšanos tajās akās, kas atrodas ~ 0.05 – 0.3 km attālumā no paredzētās darbības vietas. Pārvaldes ieskatā, lai precīzi novērtētu dzeramā ūdens kvalitāti un kvantitāti tuvējās viensētās, pēc smilts atradnes ierīkošanas, jāveic tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju aptauja par dzeramā ūdens kvalitāti un kvantitāti akās, kā arī aptaujas rezultāti jāpamato ar viensētās ņemto dzeramā ūdens paraugu kvalitātes analīzi un akās esošā ūdens līmeņa mērījumu rezultātiem. Apkārtējo nekustamo īpašumu gruntsūdens kvalitātei ir jāatbilst 12.03.2002. MK not. Nr. 118 “Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” VI daļas prasībām.

Paredzētās darbības vieta neatrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, tomēr saskaņā ar DAP datu bāzē “OZOLS” (skatīts 15.06.2021.) pieejamo informāciju ~ 0.3 km attālumā uz ziemeļiem lokalizējas *NATURA 2000* teritorija – Dabas liegums “Babītes ezers”, kā arī ~ 0.174 km attālumā esošais, Dabas lieguma teritorijā neietilpstošais aizsargājamā biotopa “Upju straujtecēs un dabiski upju posmi” posms. Pēc Iesniedzēja iesnieguma saņemšanas un iepazīšanās ar to, Pārvalde 15.06.2021. nosūtīja vēstuli DAP Nr. 2.3/1390/ZE/2021, kurā lūdz DAP viedokli par paredzētās darbības ietekmi uz apkārtējo vidi – dabas liegumu “Babītes ezers” un Lielupes upes īpaši aizsargājamo biotopu. DAP Pierīgas reģionālā administrācija 22.06.2021. vēstulē Nr. 3.27/3705/2021-N, norāda, ka, lai noskaidrotu, vai smilts ieguve atradnē “Brīvzemnieki” negatīvi ietekmēs mitruma režīmu dabas lieguma “Babītes ezers” teritorijā, un kā mazināt tās negatīvo ietekmi, ja tāda ir paredzama, nepieciešams saņemt hidrologa atzinumu, kā arī informē, ka Dabas lieguma daļā, kas novietota vistuvāk plānotai smilts ieguves vietai, atrodas īpaši aizsargājami zālāju biotopi “Palieņu zālāji” un “Piejūras zālāji”, kas ir iekļauti 20.06.2017. MK noteikumu Nr. 350 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” pielikumā. Šiem zālāju biotopiem ir svarīgi saglabāt esošo mitruma režīmu. Saskaņā ar 24.05.2011. MK noteikumu Nr. 409 “Dabas lieguma “Babītes ezers” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 22.4. apakšpunktu dabas lieguma “Babītes ezers” dabas parka zonā ir aizliegts bojāt vai iznīcināt palieņu pļavas. Smilts atradne un tam tuvumā esošā dabas lieguma daļa atrodas vienotā hidroloģiskā sistēmā – Gātipes poldera krājbaseinā. DAP Pierīgas reģionālā administrācija informē, ka starp Lielupi un paredzētās darbības vietu, Lielupes krastā atrodas Gātes poldera aizsargdambis, līdz ar to, paredzētā smilts ieguve neietekmēs Lielupes īpaši aizsargājamā biotopa kvalitāti.

Atradnes “Brīvzemnieki” teritorijā, pēc II un III laukumos esošo drenu norakšanas, teorētiski gruntsūdens līmenis paaugstināsies, bet gruntsūdens līmeņa izlīdzināšanos var sekmēt depresijas piltuves veidošanās smilts izstrādes vietā. Atradnes teritorijā ir iespējama tieša apbusēja hidrauliskā saistība starp virszemes ūdensobjektu un pazemes

ūdensnesējslāņiem. Ūdenstilpnes izveidošana izstrādātās atradnes vietā teorētiski izmanīs minētās teritorijas ūdens bilanci:

- 1) Izraktais materiāls tiks aizvietots ar ūdeni, vairākkārtēji palielinoties horizontālajai ūdens apmaiņai ūdenstilpes teritorijā un izlīdzinoties gruntsūdeņu virsmai ūdenstilpes apkārtņē.
- 2) Izlīdzinoties ūdens apjomi no ūdenstilpes atklātās virsmas pārsniegs izlīdzinoties ūdens apjomus no gruntsūdens līmeņa virsmas, tādēļ teorētiski izstrādātās atradnes teritorijā samazināsies gruntsūdeņu infiltrācijas barošanās, veidosies depresijas piltuve ūdenstilpnes apkārtņē, samazināsies gruntsūdeņu noteces apjomi virszemes ūdenstecē un ūdensteču caurplūdumi.

Pārvaldes ieskatā ir nepieciešams sagatavot arī sertificēta hidroģeologa slēdzienu, kurā tiktu analizēts sagaidāmās depresijas piltuves izplatības izmērs pie maksimālā pazeminājuma atradnē tā izstrādes beigu periodā un jānosaka kā pazeminājums ietekmēs mitruma līmeni dabas lieguma "Babītes ezers" teritorijā. Lai kompleksi novērtētu smilts atradnes "Brīvzemnieki" radītās pārmaiņas apkārtējā vidē, Pārvalde secina, ka kopā jāvērtē gan hidrologa, gan meliorācijas inženiera, gan hidroģeologa ziņojumi par paredzētās darbības ietekmi uz minēto teritoriju.

Paredzētā darbība nav saistīta ar nozīmīgu atkritumu daudzuma rašanos – atradnes izstrādes procesā veidosies sadzīves atkritumi, neliels bīstamo atkritumu (izlijusī degviela, smēreļļas, izlietotie absorbenti u.c.) daudzums. Avāriju riski ir saistīti ar teorētisku degvielas un smēreļļu noplūdi no tehnikas, veicot tās uzpildi un ekspluatāciju. Nodrošinot absorbentu un ugunsdzēsamo aparātu klātbūtni darbu teritorijā, lai nepieciešamības gadījumā varētu ātri likvidēt avāriju sekas, avāriju risks tiks samazināts līdz minimumam. Izlietoto absorbentu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jāsavāc un jānodod uzņēmumam, kas saņēmis atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas atļauju.

Atbilstoši LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistram, tuvākās potenciāli piesārņotās vietas ir ~ 7.56 km attālumā uz ziemeļaustrumiem esošā bijušās DUS "Babīte" teritorija; ~ 3.56 km attālumā uz dienvidrietumiem esošā minerālmēslu un pesticīdu glabātava; ~ 3.7 km attālumā uz dienvidrietumiem esošā SIA "VIADA" DUS. Paredzētās darbības vieta ar minētajām potenciāli piesārņotajām vietām kopīgas mijiedarbības neveido.

Pārvalde, ņemot vērā Likuma 3. panta 1., 5. un 6. apakšpunktu, 3.² panta I daļas 2. punktu 4. panta pirmās daļas 2. punktu, 4.¹ panta I daļu, 8. panta II daļu, 11. panta 3. punkta d) apakšpunktu, kā arī likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 43. panta I un IV daļas, secina, ka ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējums ir nepieciešams.

Secinājumi

1. Plānota smilts ieguve derīgo izrakteņu atradnē "Brīvzemnieki" Valgundes pagastā, Jelgavas novadā 12.49 ha platībā, kuras tuvumā ~ 0.3 km attālumā uz ziemeļiem lokalizējas *NATURA 2000* teritorija – Dabas liegums "Babītes ezers".
2. Atradnē "Brīvzemnieki" ir veikta ģeoloģiskā izpētē un ir apstiprināti N kategorijas smilts krājumi, kas sastāda 933.21 m³ tūkst. m³, no tiem 856.87 tūkst. m³ atrodas zem gruntsūdens līmeņa. N kategorijas derīgo izrakteņu ieguve ir saistīta ar labas kvalitātes neatjaunojamo zemes dziļu dabas resursu apjoma samazināšanos.
3. Smilts ieguve atradnes "Brīvzemnieki" teritorijā notiks lauksaimniecības zemē (L1), kur atbilstoši Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011.–2023. gadam, paredzētā darbība ir atļauta.
4. Paredzētā darbības vietā, derīgā izrakteņa izstrādes laikā, radīsies mākslīgs padziļinājums, kas darbosies kā depresijas piltuve, kurā, laika gaitā, uzkrāsies apkārtnes gruntsūdeņi. Gruntsūdens līmeņu svārstības var negatīvi ietekmēt ~ 0.3 km

attālumā esošo *Natura 2000* teritoriju, kā arī tuvumā esošo viensētu dzeramā ūdens kvalitāti un kvantitāti akās.

5. Atradnes "Brīvzemnieki" ierīkošanas laikā tiks norakti II un III izstrādes laukumā esošie meliorāciju sistēmu elementi, kas savienoti ar tuvā apkārtnē esošo nekustamo īpašumu hidrotehniskajām būvēm, tā negatīvi ietekmējot apkārtējo teritoriju melioratīvo stāvokli.
6. Lai precīzi novērtētu smilts atradnes "Brīvzemnieki" radītās pārmaiņas apkārtējā vidē, kompleksi jāvērtē gan hidrologa, gan meliorācijas inženiera, gan hidrogeologa ziņojumi par paredzētās darbības ietekmi uz minēto teritoriju.
7. Ņemot vērā darbības apjomu, Likuma 11. panta kritērijus, šī ietekmes uz vidi novērtējuma pielikumā esošajā kontrolsarakstā iekļautos apsvērumus, ir konstatētas būtiskās ietekmes, kas būtu jāizvērtē detalizēti - darbībai jāveic ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējums.

6. Izvērtētā dokumentācija

1. Iesniedzēja 14.06.2021. iesniegums, ar pielikumiem, kas ietver sevī smilts atradnes "Brīvzemnieki" pasi un izstrādes limitu tā ar pielikumiem, zemes robežu plāns nekustamajam īpašumam ar kad. Nr. 54860020031, zemes robežu plāns (mērogs 1:10000), atradnes "Brīvzemnieki" izvietojuma karte (mērogs 1:50000), 28.04.2021. nomas līgums, atradnes "Brīvzemnieki" izstrādes tehnoloģiskā shēma.
2. Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011.–2023. gadam.
3. Dabas aizsardzības pārvaldes datu pārvaldības sistēma "OZOLS".
4. VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" portāls www.melioracija.lv.
5. Valsts zemes dienesta datu publicēšanas un e-pakalpojumu portāls www.kadastrs.lv.
6. Lauku atbalsta dienesta datu pārvaldības sistēma "Lauku bloku karte".
7. VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu saraksts.
8. 17.06.2021. Jelgavas novada īpašuma pārvaldes vēstule Nr. JNPIP/3-18/21/344 "Par ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma veikšanu".
9. 17.06.2021. VSIA "ZMNĪ" Zemgales reģiona meliorācijas nodaļas vēstule Nr. Z-1-9/714 "Par atzinuma sniegšanu smilts atradnes "Brīvzemnieki" ierīkošanai Valgundes pagastā, Jelgavas novadā".
10. 22.06.2021. DAP Pierīgas reģionālās administrācijas vēstule Nr. 3.27/3705/2021-N "Par smilts atradni "Brīvzemnieki" Valgundes pag., Jelgavas nov.".

7. Sabiedrības informēšana

Pārvalde 15.06.2021. ir izsūtījusi informatīvo paziņojumu par paredzēto darbību Jelgavas novada pašvaldībai un biedrībai "Vides aizsardzības klubs", kā arī publicējusi paziņojumu 15.06.2021. Valsts vides dienesta tīmekļa vietnē.

8. Administratīvā procesa dalībnieku viedokļi

Jelgavas novada īpašuma pārvalde 17.06.2021. vēstulē Nr. JNPIP/3-18/21/344 "Par ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma veikšanu", informē ka Jelgavas novada pašvaldība neiebilst Iesniedzēja paredzētajai darbībai – smilts ieguvei atradnē "Brīvzemnieki", nekustamajā īpašumā "Brīvzemnieki", kad. Nr. 54860020031, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā.

VSIA "ZMNĪ" Zemgales reģiona meliorācijas nodaļa 17.06.2021. vēstulē Nr. Z-1-9/714 "Par atzinuma sniegšanu smilts atradnes "Brīvzemnieki" ierīkošanai Valgundes pagastā, Jelgavas novadā" informē, ka īpašumā "Brīvzemnieki", kad. apzīmējums 54860020031, paredzētās darbības zonā atrodas sekojošas meliorācijas būves un sistēmas:
- Gātupes poldera aizsargdambis D-1, meliorācijas kadastra Nr. 540286003001;

- Koplietošanas ūdensnotekas ar meliorācijas kadastra Nr. 3812255:46; 3812255:52, 38157:1;
- 1993. gadā izbūvētas vairāku īpašumu liela diametra drenas ar diametru 10.0 cm; 12.5 cm; 15.0 cm un 17.5 cm.

Ierīkojot smilts atradni, 2. un 3. laukumā tiks noraktas 1993. gadā izbūvētās vairāku īpašumu liela diametra drenas, kā rezultātā tiks pasliktināts melioratīvais stāvoklis blakus esošajos zemes īpašumos. Ņemot vērā iepriekš minēto, pirms tehnisko noteikumu izsniegšanas, zemes gabala īpašniekam jāveic inženierizpēte un jāizstrādā būvniecības ieceres dokumentācija meliorācijas sistēmu pārkārtošanai, lai netiktu traucēta meliorācijas sistēmu darbība blakus esošajos īpašumos. Būvniecības ieceres dokumentācijas izstrādi jāveic sertificētam speciālistam meliorācijas sistēmu projektēšanas jomā.

DAP Pierīgas reģionālā administrācija 22.06.2021. vēstulē Nr. 3.27/3705/2021-N "Par smilts atradni "Brīvzemnieki" Valgundes pag., Jelgavas nov." sniedz šādu viedokli: Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" pieejamo informāciju, plānotās darbības teritorijā neatrodas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, mikroliegumi, īpaši aizsargājamu sugu atradnes vai īpaši aizsargājami biotopi.

- 1) Apmēram 0.32 km uz ziemeļiem no plānotās darbības teritorijas atrodas *NATURA 2000* vieta, īpaši aizsargājama dabas teritorija – dabas liegums "Babītes ezers", tā dabas parka zona. Dabas lieguma daļā, kas novietota vistuvāk plānotai smilts ieguves vietai, atrodas īpaši aizsargājami zālāju biotopi "Palieņu zālāji" un "Piejūras zālāji", kas ir iekļauti Ministru kabineta 2017. gada 20.jūnija noteikumu Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" pielikumā. Šiem zālāju biotopiem ir svarīgi saglabāt esošo mitruma režīmu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 24. maija noteikumu Nr. 409 "Dabas lieguma "Babītes ezers" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 22.4. apakšpunktu dabas lieguma "Babītes ezers" dabas parka zonā ir aizliegts bojāt vai iznīcināt palieņu pļavas. Smilts atradne un tam tuvumā esošā dabas lieguma daļa atrodas vienotā hidroloģiskā sistēmā – Gātes poldera krājbaseinā. Saskaņā ar Dabas lieguma "Babītes ezers" dabas aizsardzības plānā iekļauto informāciju, šie polderi atrodas pašvaldības pārziņā, un tie nekad nav tikuši pabeigti. Dabas aizsardzības plānā kā viena no veicamajām darbībām ir iekļauta Gātes un Gātes polderu apsaimniekošanas projekta izstrāde, veicot hidroloģiskos pētījumus, ar mērķi saglabāt upju palieņu pļavas. Pagaidām šādi pētījumi nav veikti. Kaut arī smilts ieguvei atradnē ir paredzēts veikt bez ūdens līmeņa pazemināšanas, tomēr pilnībā nevar izslēgt iespēju, ka tā var negatīvi ietekmēt mitruma režīmu īpaši aizsargājamajos zālāju biotopos dabas lieguma teritorijā. Lai noskaidrotu, vai smilts ieguve atradnē "Brīvzemnieki" varētu negatīvi ietekmēt mitruma režīmu īpaši aizsargājamajos zālāju biotopos dabas lieguma "Babītes ezers" teritorijā, un kā mazināt tās negatīvo ietekmi, ja tāda ir paredzama, nepieciešams saņemt hidrologa atzinumu.
- 2) 0.17 km attālumā uz rietumiem no plānotās darbības vietas atrodas Lielupe, kas atbilst īpaši aizsargājamam biotopam "Upju straujtecēs un dabiski upju posmi". Starp Lielupi un plānotās darbības vietu, Lielupes krastā, atrodas Gātes poldera aizsargdambis. Līdz ar to maz ticams, ka plānotā smilts ieguve varētu negatīvi ietekmēt Lielupi kā īpaši aizsargājamu biotopu.

Balstoties uz 2015. gada 27. janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 30 „Kārtība kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” 18. punktu un Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumu Nr. 507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 3.11. un 5.2. apakšpunktu, Administrācija sniedz sekojošu atzinumu: smilts ieguve atradnē "Brīvzemnieki", nekustamā īpašuma "Brīvzemnieki" (kadastra Nr.

54860020031), zemes vienībā ar kadastra apz. 54860020031, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā, nav pretrunā ar dabas aizsardzības normatīvajiem aktiem, ja pirms darbības veikšanas tiek saņemts hidrologa atzinums par plānotās darbības ietekmi uz īpaši aizsargājamiem zālāju biotopiem dabas liegumā “Babītes ezers” un darbības plānošanā tiek ņemti vērā eksperta ieteikumi.

9. Piemērotās tiesību normas

1. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3. panta 1., 5. un 6. apakšpunkts, 3.² panta I daļas 2. punkts 4. panta pirmās daļas 2. punkts, 4.¹ panta I daļa, 8. panta II daļa, 11. panta 3. punkta d) apakšpunkts.
2. Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta I un IV daļas.
3. Vides aizsardzības likuma 3. pants.
4. Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumu Nr. 18 „Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” 13. punkts.
5. Administratīvā procesa likuma 5.-10. pants, 13. pants, 55. panta pirmā daļa, 65.panta trešā daļa un 66. panta pirmā daļa
6. Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011.–2023. gadam.

Lēmums

Piemērot ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūru SIA „LAT SPARTAKS”, reģ. Nr. 4360310059, ierosinātajai darbībai – derīgo izrakteņu (smilts) ieguvei ~ 12.49 ha platībā nekustamajā īpašumā „Brīvzemnieki”, kad. Nr. 54860020031, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā.

Ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma Nr. ZE21SI0009 kontrolsaraksts ir šī ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma neatņemama sastāvdaļa.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 79. panta pirmajai daļai un likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 14.1 panta otrajai daļai šo lēmumu mēneša laikā no spēkā stāšanās dienas var apstrīdēt Vides pārraudzības valsts birojā. Iesniegumu par apstrīdēšanu var iesniegt Zemgales reģionālajā vides pārvaldē, Kazarmes ielā 17a, Jelgavā, LV-3007.

Direktora p.i.
Direktora vietniece

E. Beitlere

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Ikauniece 28610866
kristine.ikauniece@vvd.gov.lv